

Kvinnornas

Revolution inom revolutionen

Eva Björklund

Den framgångsrika kampen för jämställdhet är en av Kubas egenheter. Till skillnad från andra försök att bygga ett socialistiskt samhälle har det kubanska inte betraktat jämställdheten som något som skulle komma av sig själv när den kapitalistiska utsugningen upphört. Revolutionsledningen insåg från början att kvinnoförtrycket måste hävas genom särskilda åtgärder. Utan kvinnorna kan ingen verklig socialistisk revolution genomföras, och vice versa, så har många sagt, och Kuba gjort.

Den ekonomiska och sociala utveckling som inleddes 1959 har gått hand i hand med utbildning och folkbildning för att utrota sexistiska fördomar, omformulera könsrollerna och åstadkomma en verklig kulturell förändring. Vägen har varken varit enkel eller fri från hinder och motsättningar. Och mycket återstår även om kubanska kvinnors och mäns situation har förändrats i grunden på 50 år.

Som första nya folkrörelse bildades kvinnoförbundet FMC 1960. Kvinnorna organiserade sig för att delta i kampen för nationell självständighet och demokratisk makt över samhällsutvecklingen och däri alldeles särskilt för kvinnornas frigörelse.

Efter 15 år var samhället moget för att 1975 lagstifta om jämställdhet ända in i hemmet. På 90-talet blev genusforskning ett ämne på universiteten och feminismen vedertagen. I uppföljning av den stora kvinnokonferensen i Beijing 1995 antog nationalförsamlingen en handlingsplan för att uppnå målen i FNs Konvention mot kvinnodiskriminering, CEDAW, som Kuba var första land att skriva under. Alla ministerier ålades att årligen

Kvinnokampens 3 nyckelområden:

- ekonomiskt oberoende
- rätt till den egna kroppen
- jämställdhet i beslutsfattandet

Framsteg i tre etapper

1959 - utbildning, förvärvsarbete, medborgerliga rättigheter, reproduktiv hälsa,

1975 - jämställdhet i familj och arbetsliv

1990 - genuspolitik, jämställdhet i beslutsfattande, sexuellt likaberättigande

rapportera måluppfyllelsen. Kvinnliga chefer blev allt vanligare på de flesta områden.

FNs särskilda rapportör som utvärderade läget på Kuba 1999 konstaterade att "Kubas kvinnor ligger långt före de flesta andra länder i i förvärvsarbete och utbildning, även teknisk och högre utbildning." Sedan dess har ytterligare framsteg gjorts. Alla millenniemålen har uppnåtts och de flesta CEDAW-målen. Denna revolutionerande förändring placerar de kubanska kvinnorna i täten inte bara i Latinamerika utan också i förhållande till många industriländer. Men, liksom där, återstår en hel del innan patriarkala förhållningssätt undanröjts och fullständig jämställdhet uppnåtts både i offentligheten och privatlivet.

Läget är både likt och olik Sveriges. På ett plan har jämställdheten i båda länderna nått långt, men i familjen, i makten och i könsrollspräglingen återstår ännu mycket. På Kuba är de materiella svårigheterna större, i Sverige är den kommersiella och mediala objektifieringen starkare.